

બીજા પ્રક્રિયા ખાતે ફેરબદલી : ૯,૭૦૦ એકમો

ભંગારના એકમો : ૧૩૦૦ એકમો

સામાન્ય બગાડ : ૧૦%

છેવટનો સ્ટોક : ૧૮૦૦ એકમો

ભંગારના એકમોની પૂર્ણતાની કક્ષા :

માલસામાન ૧૦૦%, મજૂરી ૫૦%, પરોક્ષ ખર્ચા ૫૦%

છેવટના સ્ટોકની પૂર્ણતાની કક્ષા :

માલસામાન ૬૦%, મજૂરી ૫૦%, પરોક્ષ ખર્ચા ૫૦%

ભંગારની ઉપજ એકમદીઠ રૂ. ૧ છે.

અન્ય માહિતી :

વપરાયેલ માલસામાન રૂ. ૧૦,૫૦૦

મજૂરી ખર્ચા રૂ. ૨૦,૭૬૦

શિરોપરી ખર્ચા રૂ. ૧૬,૬૭૦

૨ (અ) એક કંપનીના કોસ્ટ એકાઉન્ટન્ટે શિરોપરી ખર્ચા, ફેબ્રુઆરી-૨૦૧૦ને લગતી ૭ નીચે મુજબ માહિતી આપી છે :

(૧) શિરોપરી પડતર વિચલન રૂ. ૧,૪૦૦ (વિપરીત)

(૨) શિરોપરી જથ્થા વિચલન રૂ. ૧,૦૦૦ (વિપરીત)

(૩) ફેબ્રુઆરી માસના પ્રમાણિત કલાકો ૧,૨૦૦ કલાકો

(૪) ફેબ્રુઆરી માસના પ્રમાણિત શિરોપરી ખર્ચા રૂ. ૬,૦૦૦

(૫) શિરોપરી ખર્ચનો ખરેખર વસૂલાતનો દર રૂ. ૮ કલાકદીઠ

ફેબ્રુઆરી-૨૦૧૦ માટે નીચેની ગણતરીઓ કરીને તમારે એની મદદ કરવાની છે :

- (૧) શિરોપરી ખર્ચ વિચલન
- (૨) ખરેખર થયેલ શિરોપરી ખર્ચ
- (૩) ખરેખર ઉત્પાદન માટે ખરેખર કલાકો
- (૪) શિરોપરી શક્તિ વિચલન
- (૫) શિરોપરી કાર્યક્ષમતા વિચલન
- (૬) ખરેખર ઉત્પાદન માટે પ્રમાણિત કલાકો.

(બ) એક કેમીકલ કંપનીની નીચે પ્રમાણેની વિગતો મેળવવામાં આવી છે : ૭

પ્રમાણિત કિંમત : કાચો માલ A - રૂ. ૨ કિલોદીઠ
કાચો માલ B - રૂ. ૧૦ કિલોદીઠ

પ્રમાણિત મિશ્રણ : A - ૭૫% વજનમાં
B - ૨૫% વજનમાં

પ્રમાણિત ઉપજ : ૮૦%

સમય દરમિયાન, ખરેખર પડતર, વપરાશ અને ઉત્પાદન નીચે મુજબ હતું :

વપરાશ : ૨૨૦૦ કિલો, A માટે રૂ. ૪૬૫૦
૮૦૦ કિલો, B માટે રૂ. ૭૮૫૦

ઉત્પાદન : ૨૮૫૦ કિલો

માલસામાન પડતર વિચલનોની ગણતરી કરો.

અથવા

૨ (અ) નીચે આપેલી માહિતી ઉપરથી પ્રશ્નાર્થ ચિહ્નવાળી વિગતો શોધો : ૭

વેચાણ જથ્થો	વસ્તુ R	વસ્તુ S
પ્રમાણિક (એકમો)	?	૪૦૦
ખરેખર (એકમો)	૫૦૦	?
કિંમત / એકમો :	રૂ.	રૂ.
પ્રમાણિક	૧૨	૧૫
ખરેખર	૧૫	૨૦
વેચાણ કિંમત વિચલન	?	?
વેચાણ જથ્થા વિચલન	૧૨૦૦ (F)	?
વેચાણ મૂલ્ય વિચલન	?	?

વેચાણ મિશ્રણ વિચલન બંને વસ્તુઓનું ભેગુ રૂ. ૪૫૦ F. 'F' અનુકૂળ દર્શાવે છે.

(બ) નીચેની વિગતો પરથી ગણતરી કરો : ૭

- (૧) મજૂરી પડતર વિચલન
- (૨) મજૂરી દર વિચલન
- (૩) મજૂરી કાર્યક્ષમતા વિચલન

વિગત	પ્રમાણિક	ખરેખર
મજૂરોની સંખ્યા	૨૦૦	૧૮૦
માસ દરમ્યાન ઉત્પાદન (એકમો)	૨૦૦૦૦	૧૮૦૦૦
કામના દિવસો	૨૫	૨૪
મજૂર દીઠ સરેરાશ માસિક મજૂરી	૬૦૦	૭૨૦

૩ ગમે તે એક લખો :

૭

(૧) શું તમે એવું માનો છો કે પડતર અંકુશ અને પડતર ઘટાડો એક સિક્કાની બે બાજુ છે ? શા માટે ?

(૨) પડતર ઘટાડાની પ્રક્રિયા ઉપર નોંધ લખો.

વિભાગ - ૨

૪ નીચે આપેલ બાકીઓ એકતા કંપની લિ.ની @ માર્ચ ૩૧-૨૦૦૮ના રોજની બિનસંકલિત ખાતાઓને લગતી છે : ૧૨

વિગત	ઉધાર (રૂ.)	જમા (રૂ.)
સામાન્ય ખાતાવહી ઉપલક ખાતું	--	૮૧૨૨૮
માલસામાન ખાતાવહી નિયંત્રણ ખાતું	૪૦૮૫૨	--
ચાલુકામ ખાતાવહી નિયંત્રણ ખાતું	૯૬૯૦	--
તૈયારમાલ ખાતાવહી નિયંત્રણ ખાતું	૩૦૬૮૬	--

વર્ષ દરમ્યાનના વ્યવહારો :

વિગત	રૂ.
માલસામાનની સ્ટોક માટે ખરીદી.....	૨૫૧૮૪૬
ખાસ ઓર્ડર માટે ખરીદેલ માલસામાન	૨૮૪૦૨
પૂરો પાડેલ માલસામાન :	
પ્રત્યક્ષ	૧૮૦૬૪૨
પરોક્ષ	૬૫૮૧૩
સખ્લાયરને પરત કરેલ માલ	૨૨૧૮૭
વેચાણ ઓફિસ સ્ટાફનો પગાર	૩૧૮૩૨
માલ સંગ્રહ વિભાગનો પગાર	૨૬૪૧૯
મુખ્ય ઓફિસનો પગાર	૮૧૦૦
કારખાના પરોક્ષ ખર્ચા	૧૨૮૮૩૨
વેચાણ ઓફિસ અને શો રૂમના ખર્ચા	૬૧૪૩૨

મજૂરી :

પ્રત્યક્ષ કામદાર	૧૪૨૬૮૨
પરોક્ષ કામદાર	૪૧૮૪૧
માલ સંગ્રહ અને ડિલિવરી ખર્ચાઓ	૪૮૮૧૯
મુખ્ય ઓફિસના ખર્ચાઓ	૨૮૬૦૨
કારખાના પરોક્ષ ખર્ચની વસૂલાત	૨૨૨૬૯૦
વેચાણ ખર્ચની વસૂલાત	૯૦૭૪૨
વિતરણ ખર્ચની વસૂલાત	૭૯૧૦૮
ઓફિસ ખર્ચની વસૂલાત	૩૫૮૧૯
વર્ષ દરમ્યાન ઉત્પાદન	૫૭૮૪૧૨
તૈયાર માલનું વેચાણ (પડતર કિંમત)	૬૧૩૮૨૬
તૈયાર માલનું વેચાણ (વેચાણ કિંમત)	૮૪૫૪૦૦
પડતરની ખાતાવહીમાં બિનસંકલિત પદ્ધતિ મુજબ જરૂરી ખાતાં બનાવો અને @ માર્ચ-૩૧, ૨૦૧૦ના રોજનું કાર્ય સરવૈયું બનાવો.	

- ૫ (અ) આર. લિ. એ રૂ. ૧૦નો એક એવા ૭૫,૦૦૦ ઇક્વિટી શેર બહાર પાડ્યા ૪ હતા. સંપૂર્ણ ઇસ્યુ અંગે નીચે મુજબ બાંધકારી દલાલોએ બાંધકારી આપી હતી :
- A - ૫૦%
- B - ૨૫%
- C - ૨૫%
- ૬૦૦૦૦ અરજીઓ આવી હતી. નિશાનીવાળી અરજીઓ નીચે મુજબ હતી :
- A - ૧૫૦૦૦ શેર
- B - ૭૫૦૦ શેર
- C - ૧૫૦૦૦ શેર
- બાકીની ૨૨,૫૦૦ શેર અરજીઓ નિશાની વગરની હતી. બધા બાંધકારી દલાલોની જવાબદારી નક્કી કરો.

(બ) H લિ. એ દરેક રૂ. ૧૦૦નો એક એવા ૨૦,૦૦૦ શેર બહાર પાડ્યા હતા, ૮ જેની બાંધધરી નીચે મુજબ હતી :

A - ૧૨૦૦૦ શેર

B - ૫૦૦૦ શેર

C - ૩૦૦૦ શેર

દલાલોની નિશ્ચિત બાંધધરી નીચે મુજબ હતી :

A - ૧૬૦૦ શેર

B - ૬૦૦ શેર

C - ૨૦૦૦ શેર

નિશ્ચિત બાંધધરી સિવાય, નિશાનીવાળી અરજી સાથે કુલ ભરણું ૧૦,૦૦૦ શેરનું થયું હતું.

નિશાનીવાળી અરજીઓ નીચે મુજબ હતી :

A - ૨૦૦૦ શેર

B - ૪૦૦૦ શેર

C - ૧૦૦૦ શેર

બાંધધરી દલાલોની જવાબદારીની વહેંચણી કરો :

અથવા

(બ) બી. લિ.ની સત્તાવાર મૂડી રૂ. ૨૫,૦૦,૦૦૦ની છે, જે રૂ. ૨૫નો એક એવા ૮ ૧,૦૦,૦૦૦ ઇક્વિટી શેરની છે. કંપનીએ ૨૫,૦૦૦ ઇક્વિટી શેર રૂ. ૧૦ના પ્રીમિયમે બહાર પાડ્યા. બધા શેર માટે દલાલોની બાંધધરી નીચે મુજબ છે :

A - ૧૫૦૦૦ શેર (નિશ્ચિત બાંધધરી ૨,૫૦૦ શેર)

B - ૭૫૦૦ શેર (નિશ્ચિત બાંધધરી - ૧,૦૦૦ શેર)

C - ૨૫૦૦ શેર (નિશ્ચિત બાંધધરી - ૫૦૦ શેર)

બહાર પાડેલ શેર પૈકી નિશ્ચિત બાંધધરી સહિત ૨૨,૫૦૦ શેર માટે ભરણું થયું. નિશાનીવાળી અરજીઓ નીચે મુજબ હતી :

A - ૮૦૦૦ શેર

B - ૫૦૦૦ શેર

C - ૨૦૦૦ શેર

દરેક બાંધધરી દલાલોની જવાબદારીની ગણતરી કરો.

₹ (अ) ભૈરવ કંપની લિ. પોતાના હિસાબો સંકલિત પદ્ધતિથી રાખે છે. નીચેના ૪
વ્યવહારો માટે આમનોંધ લખો :

વિગત	રૂ.
આવકમાલ ગાડાભાડું.....	૫૮૦૦
સમારકામ માટે વપરાયેલ માલસામાન	૩૧૦૦
નિષ્ક્રિય સમયની સામાન્ય મજૂરી	૫૦૦
કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ ઉપલક ખાતું (ઉધાર).....	૧૦૦૦૦
કારખાના ખર્ચ ઉત્પાદન ખાતે ફાળવ્યા	૭૦૦૦
માલસામાન ભંગારનું વેચાણ.....	૨૪૦૦
તૈયાર માલની પડતર	૧૨૦૦૦
વહીવટી ખર્ચની વસૂલાત	૧૮૦૦
ઉત્પાદક મજૂરી	૩૫૦૦૦
વેચાણ ખાતાના કર્મચારીઓની મજૂરી	૧૦૦૦

(બ) ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે એક) ૭

(૧) સમજાવો - શેષ આવકનો ખ્યાલ

(૨) ફેરબદલી કિંમત નક્કી કરવાના હેતુઓ.

ENGLISH VERSION

- Instructions :**
- (1) As per the instruction no. 1 of page no. 1.
  - (2) Answer two sections in separate answer books.
  - (3) Q.1 and Q.4 are compulsory questions.
  - (4) Answer three questions from each section thus answer total six questions.
  - (5) Right hand side figures indicate total marks for each question.

SECTION - I

- 1 From the following details prepare : 14

- (i) Statement of equivalent production
- (ii) Statement of cost
- (iii) Value of production
- (iv) Process - 2 Account
- (v) Abnormal Loss Account :

Opening Stock : 800 units @ Rs. 6 per unit.

Degree of completion :

Material : 60%, Labour 40%; Overheads : 40%.

Transfer from process No. 1 : 12000 units, costing Rs. 16350.

Transfer to next process : 9700 units

Units scrapped : 1300 units

Normal Loss : 10%

Closing Stock : 1800 units

Degree of completion for units scrapped: Material: 100%,

Labour:50%, Overheads: 50%.

Degree of completion for closing stock : Material 60%,

Labour:50%, Overheads: 50%.

Scrap realized Rs. 1.00 per unit.

Other Information :

Material consumed : Rs. 10500

Labour charges : Rs. 20760

Overheads Rs. 16670

2 (a) A cost accountant of a company had furnished the following information regarding the overheads for February 2010 : 7

- (i) Overheads cost variance : Rs. 1400 adverse
- (ii) Overheads volume variance: Rs. 1000 advance
- (iii) Budgeted hours for February : 1200 hours
- (iv) Budgeted overheads for February : Rs. 6000
- (v) Actual rate of recovery of overheads: Rs.8 per hour

You are required to assist him in computing the following for February 2010 :

- (i) Overheads expenditure variance
- (ii) Actual overheads incurred
- (iii) Actual hours for actual production
- (iv) Overheads capacity variance
- (v) Overheads efficiency variance
- (vi) Standard hours for actual production.

(b) The following information has been extracted from the records of a Chemical Company : 7

Standard Price : Raw Material A - Rs. 2 per kg

Raw Material B - Rs. 10 per kg

Standard Mix : A - 75% by weight

B - 25% by weight

Standard Yield : 90%

In a period, the actual costs, usage and output were as follows :

Used : 2200 kgs of A costing Rs. 4650

800 kgs of B costing Rs. 7850

Output : 2850 kgs

Calculate material cost variances.

OR

- 2 (a) Compute the missing data indicated by the question marks for the following : 7

Sales Quantity	Product R	Product S
Standard (Units)	?	400
Actual (Units)	500	?
Price/Units :	Rs.	Rs.
Standard	12	15
Actual	15	20
Sales Price Variance	?	?
Sales Volume Variance	1200F	?
Sales Value Variance	?	?

Sales Mix Variance for both the products together was Rs. 450 F.

"F" denotes favourable.

- (b) From the following information calculate : 7
- (i) Labour cost variance
  - (ii) Labour rate variance
  - (iii) Labour efficiency variance

Particulars	Standard	Actual
Number of workers	200	180
Production during the month (units)	20000	18000
Number of Working Days	25	24
Average monthly wages per worker	600	720

- 3 Write any one : 7
- (i) Do you believe that cost control and cost reduction policies are two sides of one coin? Why?
  - (ii) Write a note on cost reduction process.

SECTION - II

- 4 The following are the ledger balance of non integrated ledger maintained by Ekta Ltd. as on March 31, 2009 : 12

Particulars	Debit (Rs.)	Credit (Rs.)
General Ledger adjustment A/c	--	81228
Material Control Account	40852	--
Work in progress		
control account	9690	--
Finished goods ledger		
control account	30686	--

The transactions during the year :

Particulars	Rs.
Materials purchased for stock.....	251846
Purchase for specific job.....	28402
Materials issued :	
Direct Materials	180642
Indirect Materials	65813
Materials return to suppliers	22187
Salaries to sales office staff	31832
Warehouse salaries.....	26419
Head office salaries	8100
Factory overheads expenses	128832
Sales office and show room expenses	61432
Wages :	
Direct workers.....	142682
Indirect workers.....	41841

Warehouse and delivery expenses	48919
Head office expenses	28602
Factory overhead expenses recovered	222690
Selling expenses recovered	90742
Distribution expenses recovered	79108
Office expenses recovered	35819
Production during the year	578412
Sales value of finished goods (at cost)	613826
Sales value of finished goods (at selling price).....	845400

Prepare the necessary accounts in the cost ledger for the year ended March 31, 2010 and trial balance on that date as per non integrated accounting system.

- 5 (a) "R" Ltd. issued 75000 equity shares of Rs. 10 each. 4
The total issue was underwritten by the underwriters as follows :
- A - 50%
  - B - 25%
  - C - 25%
- 60000 shares applications were received and out of them the following applications had the stamp :
- A - 15000 shares
  - B - 7500 shares
  - C - 15000 shares
- The remaining 22500 shares applications were without stamp. Determine the liability of the underwriters.

- (b) H Ltd. issued 20000 shares of Rs. 100 each which were underwritten as follows : 8
- A - 12000 shares
  - B - 5000 shares
  - C - 3000 shares
- The underwriters made application for firm underwriting as under :
- A - 1600 shares
  - B - 600 shares
  - C - 2000 shares
- The total subscriptions excluding firm underwriting but including marked applications were for 10000 shares
- The marked applications were as under :
- A - 2000 shares
  - B - 4000 shares
  - C - 1000 shares
- You are required to show the allocation of liability of the underwriters.

OR

- (b) B Ltd. has authorized capital of Rs. 2500000 divided into 100000 equity shares of Rs. 25 each. The company issued for 25000 shares at a premium of Rs. 10 each. 8
- The entire issue was underwritten as follows :
- A - 15000 shares (Firm underwriting - 2500 shares)
  - B - 7500 shares (Firm underwriting - 1000 shares)
  - C - 2500 shares (Firm underwriting - 500 shares)
- Out of the total issue, 22500 shares including firm underwriting were subscribed. The following were the marked forms :
- A - 8000 shares
  - B - 5000 shares
  - C - 2000 shares
- Calculate the liability of each underwriter.

- 6 (a) Bhairav Com. Ltd. is maintaining its books under integrated accounting system. Write necessary journal entries for the following transactions : 4

Particulars	Rs.
Carriage inwards	5800
Material used for repairs	3100
Wages for normal idle time.....	500
Factory overhead suspense amount (Debit).....	10000
Factory overhead expense	
allocated to production	7000
Sale of scrap of material	2400
Cost of finished job	12000
Administration overhead recovered	1800
Productive wages	35000
Wage of sales office worker	1000

- (b) Write any one : 7
- (1) Explain concept of residual income
  - (2) Objectives of transfer pricing.